

MILJØVERNDEPARTEMENTET

**Statlige planretningslinjer for
universell utforming
Ny plandel i plan- og bygningsloven**

Einar Lund

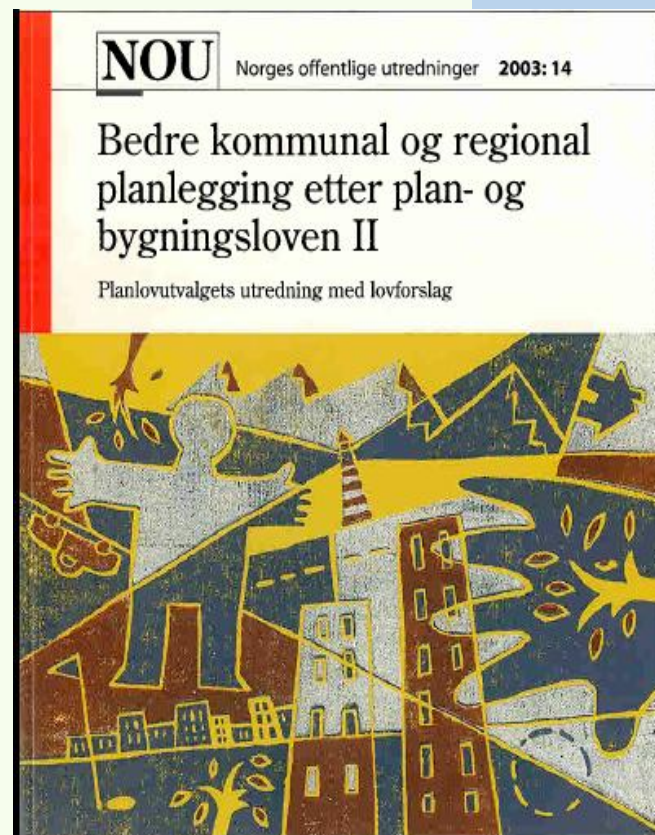
Seniorrådgiver

Konferansen Over dørstokken

Haugesund, 2. nov 2011

Ny lov – NOU i 2003

- Sterkere fokus på hensyn som miljø, klima, samfunnssikkerhet, universell utforming
- Endringer i plan- og utbyggingspraksis i kommuner og fylkeskommuner
- Samordning med særlover på flere områder
- Nye teknologiske muligheter til planutforming og informasjon.
- Loven må bli klarere og enklere for brukerne

Nasjonal strategi for bærekraftig utvikling – sosial og økonomisk

Hovedmål

- Videreutvikle de sosiale og økonomiske kjennetegn ved vårt samfunn – understøtter bærekraftig utvikling
- Styrke fellesskapsløsningene
- Samfunnets samlede verdier til kommende generasjoner i like god eller bedre stand

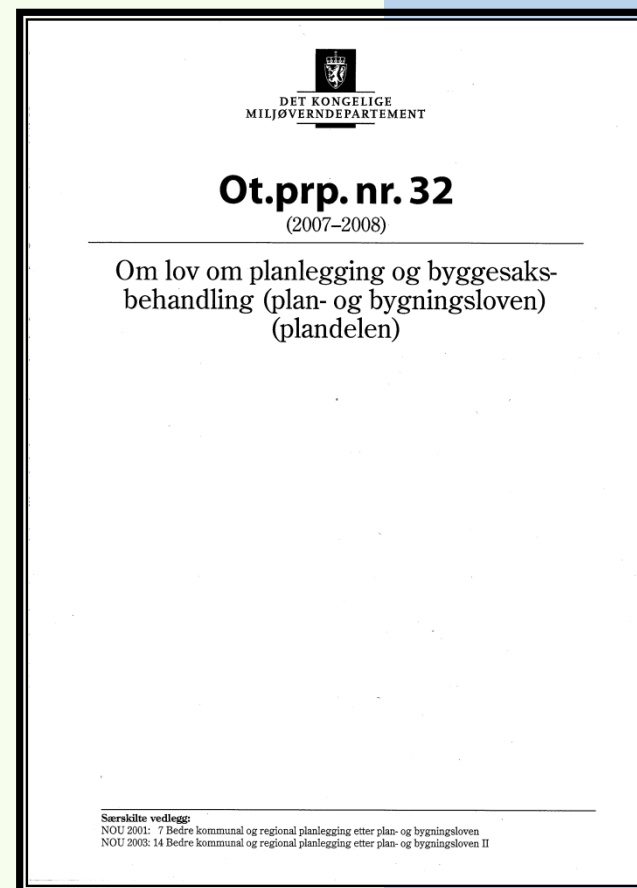
Delmål universell utforming

- Regjeringen vil at produkter og omgivelser skal utformes på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpasning og en spesiell utforming.

Lov om planlegging og byggesaksbehandling

- Plandelen trådte i kraft 1. juli 2009
- Bygningsdelen trådte kraft 1. juli 2010
 - Tekniske forskifter (TEK 10) 1. juli 2010

Oppgaver og hensyn i planleggingen

- fysisk, miljømessig, økonomisk, sosial og kulturell utvikling
- samfunnsmessige behov og oppgaver
- ivareta jordressursene, kvaliteter og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer
- sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og samfunnsliv
- verdiskaping og næringsutvikling
- gode bygde omgivelser, bomiljøer og oppvekst- og levekår
- fremme helse og forebygge kriminalitet
- ta klimahensyn i energiforsyning og transport
- samfunnssikkerhet ved forebygging – liv og helse, miljø og viktig infrastruktur

Planredskapene

Nivå	Retningslinjer - programmer	Midlertidig båndlegging	Bindende arealplaner
Nasjonalt	<ul style="list-style-type: none"> • Nasjonale forventninger • Statlige planretningslinjer 	<ul style="list-style-type: none"> • Statlige planbestemmelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Statlig arealplan
Regionalt	<ul style="list-style-type: none"> • Regional planstrategi • Regional planer 	<ul style="list-style-type: none"> • Regional planbestemmelse 	
Lokalt	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunal planstrategi • Kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplan 	(inngår i bindende planer)	<ul style="list-style-type: none"> • Kommuneplanens arealdel • Reguleringsplan

Statlige planretningslinjer for universell utforming

Sikre at strategien universell utforming blir lagt til grunn i all planlegging etter plan- og bygningsloven.

Retningslinjene skal:

- gi holdepunkter for tolkninger og avveininger etter plan- og bygningsloven for å nå det nasjonale mål for universell utforming
- klargjøre det offentliges ansvar for at strategien universell utforming blir lagt til grunn i all arealplanlegging
- stimulere til arealplanlegging som ivaretar universell utforming og som samtidig tilfredsstillere andre samfunnsmessige mål

Politiske virkemidler – lovgivning

- Bygninger og planlegging
(bygninger, boliger, uteområder etc.)
- Utdanning
(bygninger, læringsmiljø)
- Offentlige anskaffelser
Alle varer og tjenester til offentlig sektor
- IKT
(internett, billettautomater, minibanker mv)
- Transport
(tog, busser, skip, infrastruktur mv)
- Lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m.
 - Lov om kommunale og fylkeskommunale eld reråd

Universell utforming og kommunal planlegging

- Utnytte handlingsrommet som planmyndighet (pbl som prosesslov)
- Utnytte ressurser ved tverrsektorielt samarbeid (pbl som sektorovergripende)
- Finne løsninger sammen med innbyggerne (pbl som medvirkningsarena)
- Dialog med statlige og fylkeskommunale myndigheter om muligheter og begrensninger (pbl som møteplass mellom kommune, fylke og stat)

Offentlige myndigheters oppgaver og ansvar

- Kommunene: planlegging, planbehandling og dispensasjonsbehandling
- Fylkeskommunene: regionale planlegging
- Fylkesmennene og fylkeskommunene: veiledning og medvirkning overfor kommunene og sektormyndigheter. Kan nedlegge innsigelse
- Andre statlige fagmyndigheter skal legge retningslinjene til grunn i sin virksomhet

Forslagstiller og kommune

- planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger, skal fremgå hvordan strategien universell utforming ivaretas i planen
- sikre aktiv medvirkning fra relevante organisasjoner, brukergrupper og enkeltpersoner, slik at synspunkter, kunnskap og erfaringer kommer frem og
- dokumentere hvordan universell utforming er ivaretatt i alle stadier av planprosessen

Kommunen skal

- synliggjøre universell utforming i arbeidet med
 - **kommunal planstrategi**
 - **kommuneplanens samfunnsdel**
- vurdere behovet for
 - **kommunedelplan eller temaplan** for universell utforming
- vurdere behovet for
 - **generelle bestemmelser** til kommuneplanens arealdel, pbl § 11-9, nr 5
 - **bestemmelser i reguleringsplan**, pbl § 12-7 nr. 4 og 5.

Konkretisering i planleggingen

- bebyggelse og anlegg til eksisterende sentra og knutepunkter
- ta særlig hensyn til den delen av befolkningen som har lavest mobilitet.
- vurdere konsekvenser knyttet til brukbarhet, sosial inkludering, utbyggingsmønster, transport, lokalklima m.m.
- samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur skal planlegges universelt utformet og tilrettelagt
- legge vekt på å skape fysiske omgivelser som gir alle mennesker gode muligheter til å orientere seg
- ivareta astma og allergi aspekter

Uteareal

- TEK § 8-1:
opparbeidet atkomst, parkeringsareal, uteoppholdsareal i tilknytning til byggverk og uteoppholdsareal for allmennheten
- SPR uu:
alle arealer utendørs som kan planlegges for eller opparbeides med sikte på personers opphold og ferdsel innenfor de arealformål som angis i plan- og bygningsloven §§ 11-7 og 12-5.

Uteareal

- Planmyndighetene kan stille krav til uteareal utover TEK kap 8.
 - uteoppholdsarealer tilhørende bebyggelse og anlegg
 - samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur
 - grønnstruktur og landbruks-, natur- og friluftsområder
 - tilgjengelighet
 - atkomst, gangveier, lekearealer, oppholds- og aktivitetsområder mv

Universell utforming – tilgjengelighet

Synonymt eller ulike begreper?

